

ผลของการประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพร่วมกับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

EFFECTS OF THE APPLICATION OF HEALTH BELIEF MODEL AND COMMUNITY PARTICIPATION ON PESTICIDE POISONING PREVENTION BEHAVIORS AMONG GARDENERS, ONGKARAK DISTRICT, NAKHONNAYOK PROVINCE, THAILAND

ศิริพร สมบูรณ์ 4737116 PHPH / M

วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกการพยาบาลสาธารณสุข

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ทศนีย์ รวีวรกุล, ปร.ด., สุรินทร์ กลัมพากร, Ph.D., วันเพ็ญ แก้วปาน, ส.ด.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพร่วมกับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในเกษตรกร อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก กลุ่มตัวอย่างเป็นเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ จำนวน 65 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 35 คน โดยในกลุ่มทดลองร่วมกิจกรรมซึ่งประยุกต์จากแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา หาแนวทางแก้ไข ร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ และประเมินผล รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ทั้งก่อนการทดลอง และหลังการทดลองในสัปดาห์ที่ 4 และ สัปดาห์ที่ 10 และตรวจปริมาณเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเลือด ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง สัปดาห์ที่ 10 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ Independent t-test และ Repeated Measure Analysis of Variance (RM-ANOVA), Mc Nemar's test และ Chi-square ตามลำดับ โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้โอกาสเสี่ยง และการรับรู้ผลดีของการปฏิบัติตามคำแนะนำสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และในระยะติดตามผลพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ในทุกด้าน และพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ผลดี การรับรู้อุปสรรคในการปฏิบัติตามคำแนะนำ และพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบในระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพร่วมกับการมีส่วนร่วมของชุมชนไปใช้ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องมากขึ้น

คำสำคัญ : พฤติกรรมการป้องกันอันตราย / แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ / การมีส่วนร่วมของชุมชน / สารเคมีกำจัดศัตรูพืช / เกษตรกร

EFFECTS OF THE APPLICATION OF HEALTH BELIEF MODEL AND COMMUNITY PARTICIPATION ON PESTICIDE POISONING PREVENTION BEHAVIORS AMONG GARDENERS, ONGKARAK DISTRICT, NAKHONNAYOK PROVINCE, THAILAND

SIRIPORN SOMBOON 4737116 PHPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN PUBLIC HEALTH NURSING

THESIS ADVISORY COMMITTEE: TASSANEE RAWIWORRAKUL, Ph.D.,
SURINTORN KALAMPAKORN, Ph.D., WONPEN KAEWPAN, Dr.P.H.

ABSTRACT

The objective of this study was to examine effects of the application of a Health Belief Model and community participation on pesticide poisoning prevention behavior among gardeners. Samples were 65 gardeners in Ongkarak district, Nakhonnayok province, Thailand. Thirty gardeners participated in the experiment group, while the other 35 gardeners were in the comparison group. The experiment group joined 2 weekly sessions, including a lecture based on the Health Belief Model. They also participated in the problem identification, problem solving, role identification, and evaluation processes. Data were collected by using questionnaires before the intervention, at the 4th week and at the 10th week after the intervention. Data analysis was performed by using percentage, mean, standard deviation, Chi-square, Independent t-test, Repeated Measure Analysis of Variance and Mc Nemar's test. Significant level was set at 0.05.

Results reveal that that after the experimentation, the experimental group had mean scores regarding perceived susceptibility of getting poisoned from pesticide and perceived benefits of performing prevention behaviors significantly higher than that before the program. During the follow-up period, the experimental group had higher means scores of all variable significantly higher than that before the intervention. The experimental group also had mean scores of all health perceptions except perceived severity of getting pesticide poisoning significantly higher than that of the comparison group.

Findings from this study suggested that the application of the Health Belief Model and community participation could encourage gardeners to develop more appropriate prevention behaviors.

KEY WORDS: PREVENTION BEHAVIOR /HEALTH BELIEF MODEL/
COMMUNITY PARTICIPATION/PESTICIDE POISONING/GARDENERS

203 Pages